

Z zákona č. 26/29 sb. o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách. Staropojištěnci, jejich pojistný poměr zanikl až v druhé polovině r. 1928, nemají nároku na vrácení pojistných premií ve smyslu § 25, odst. 1. zák. č. 89/20 sb.

Marie M., provdávší se 17. VII. 1926, vystoupila dne 15. VII. 1928 ze zaměstnání podléhajícího pojistné povinnosti podle starého zákona. Uplatňovala proti Všeobecnému pensijnímu ústavu ve smyslu § 25, odst. 1. zák. č. 89/20 sb. nárok na vrácení 80% zaplacených premií.

Vrchní pojišťovací soud, stanoviv zásadu v nadpisu uvedenou, žalobu zamítl z těchto důvodů:

Zákon č. 89/1920 Sb. z. a n., kterým se mění některá ustanovení zákona o pensijním pojištění (zák. č. 1/1907 ř. z. a cís. nař. č. 138/1914 ř. z.) ustanovil v § 25, odst. 1., že z a n i k n e - l i p o j i š t ě n í povinné (pojištění dobrovolné tu nepřichází v úvahu) z kteréhokoliv důvodu kromě případu nápadu renty invalidní nebo starobní, a z ů s t a n e - l i pak vystouplý pojištěnec aspoň po 6 měsíců b e z z a m ě s t n á n í povinného pojištěním, m á n á r o k, aby mu byla vrácena část skutečně zaplacených premií bez úroků, po případě celé prémie, nejvýše však premiová reserva, šlo-li o pojištění před platností tohoto zákona a převyšovaly-li započítatelné požitky 7200 Kč.

Odst. 2. cit. § stanovil dále, že osobám ženského pohlaví, které vejdou v manželství ve 2 letech po výstupu z pojištění nebo vystoupí z pojištění ve 2 letech po uzavření sňatku d o p l n í s e částky premií, na jejichž vrácení mají podle předchozího ustanovení nárok, na 80% premií za ně skutečně zaplacených.

Odst. 7. téhož § pak ustanovil, že nárok na vrácení premií zanikne, nebyl-li u příslušného nositele pojištění uplatněn do 3 let po zániku pojištění nebo před dřívějším opětným vstupem do pojistné povinnosti.

Dle těchto ustanovení bylo pojištěnce vystouplé ze zaměstnání podléhajícího pojistné povinnosti v r á c e n o 80% premií skutečně za ni zaplacených, když se vdala nejdéle do 2 roků buď před výstupem nebo po výstupu z pojištění, když po výstupu z pojištění zůstala po 6 měsíců bez zaměstnání povinného pojištěním a když nárok na vrácení premií uplatnila do 3 let po zániku pojištění nebo před dřívějším opětným vstupem do pojistné povinnosti.

Dne 6. března 1929 byl publikován ve Sbírce zákonů a nařízení zákon č. 26/1929, který dle § 198 nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1929 a dle jehož § 197 pozbyly dnem účinnosti předpisů tohoto zákona platnosti ustanovení dosavadních právních předpisů, upravujících stejné předměty jako tento zákon, pokud nejsou tímto zákonem výslovně dále zachovány v platnosti nebo se z něho jinak nepodává, zejména ustanovení zákona č. 1/1907 ř. z. ve znění upraveném cís. nař. č. 138/1914 ř. z. a zák. č. 89/1920 Sb. z. a n.

Zákon č. 26/1929 Sb. z. a n. nepřipouští více vrácení premií, jak je znal zákon č. 89/1920 Sb. z. a n.

Nepochybně je to ohledně osob dle prvního (nového) zákona pojištěných.

V daném případě jest pak řešiti otázku, jak se má věc ohledně staropojištěnců, jejichž pojištění zaniklo před působností nového zákona.

Tu především nutno zkoumati, měl-li staropojištěnec přede dnem, kdy zákon č. 26/1929 Sb. z. a n. nabyl účinnosti, nabytí právo, t. j. právní nárok na vrácení premií dle starého zákona.

Tuto otázku nutno v daném případě zodpověděti záporně, neboť nárok ten předpokládal mimo jiné, že vystoupilý pojištěnec zůstal po zániku pojištění alespoň 6 měsíců bez zaměstnání povinného pojištěním. Tato náležitost byla by pak splněna až po 1. lednu 1929, tedy teprve za působnosti nového zákona.

Nelze za to míti, že žalující měla dnem 1. ledna 1929 nárok již založený, však dospívající teprve po čase (§ 705 vš. obč. zák.); cit. § 25 zák. č. 89/1920 Sb. z. a n. nečiní vznik nároku závislým pouze na uplynutí času, nýbrž na kvalifikované nezaměstnanosti po tento čas.

Ani o nárok pod výminkou nabytý se nejedná.

Nejde tu o právní poměr již založený, trvající, jehož skutková podstata již ve všech svých složkách by byla splněna, z něhož bylo by však lze nabytí práv teprve určitou událostí další (§ 696 vš. obč. zák.).

Naopak již ke vzniku právního poměru vyhledává se jako náležitost skutkové jeho podstaty, aby pojištěnec zůstal alespoň 6 měsíců bez zaměstnání povinně pojištěného (srovnej cit. § 25: zůstane-li alespoň po 6 měsíců bez zaměstnání, má nárok)

Měla tedy žalující do dne, kdy přestal působiti zákon č. 89/1920 Sb. z. a n. (§ 197 zák. č. 26/1926 Sb. z. a n.) pouhou možnost nebo naději nabytí práv § 25 starého zákona stanovených.

I takovým možnostem, připravujícím nabytí práva může nový zákon, pokud jde o časové hranice jeho působení, přiznati význam práv nabytých, jak to učinil článek VI. uvozovacího zákona k občanskému zákonu ohledně započatého vydržení nebo promlčení. A tu nutno řešiti druhou pro tento spor rozhodující otázku, zda i zákon č. 16/1929 Sb. z. a n., přiznal stejný účinek možnosti nabytí nároku ve smyslu § 25 starého zákona, jestliže ostatní náležitosti — mimo kvalifikovanou 6měsíční nezaměstnanost — byly splněny.

Důvodová zpráva k návrhu tohoto zákona tisk. č. 1706, str. 18 a 19 uvádí pod titulem »Výbavné, společná ustanovení o dávkách a nemocenské ošetření důchodců (§§ 35 a 39—48)«, že předloha zrušuje podle návrhu komise úplně vrácení premií podle § 25 dosavadního zákona pro vystoupilé pojištěnce, a že vdávajícím se pojištěnkám, kterým dosud, nebylo-li mezi sňatkem a výstupem z pojištění mezidobí delší 2 let, náleželo 80% premií za ně zapla-

cených, dává návrh náhradu za tuto dávku dávkou novou, výbavné (§ 35) ve výši jednoho ročního invalidního důchodu, jaký by příslušel v den uzavření sňatku.

Zákon č. 26/1929 Sb. z. a n. pak stanoví v XVIII. oddílu nadepsaném »ustanovení přechodná a závěrečná« v § 185, odst. 2., že pojištěnkám, které vystoupily z pojištění v době od 1. července 1928 do 31. prosince 1928 a které získaly aspoň 30 příspěvkových měsíců, náleží nárok na výbavné podle odst. 1., jestliže se provdaly v posledních 2 letech před účinností tohoto zákona.

K tomuto ustanovení, jež vládní návrh zákona neobsahoval a jež přičinil teprve výbor sociálně politický a rozpočtový poslanecké sněmovny N. S. R. Č., uvádí tento výbor ve zprávě (tisk 1955, str. 96), že do § 185 přijat byl nový odstavec 2. shora zmíněný, aby usnadněn byl přechod z nynějšího stavu zákonného, který připouští vrácení příspěvků, do stavu podle nového zákona, který takové vrácení vylučuje, ve prospěch skupiny zaměstnanecké uvedenou změnou nejvíce dotčené. Za nejvíce postižené je pokládal uvedený výbor zajisté proto, že jmenovaným pojištěnkám by byl příslušel, nebýti nového zákona, po uplynutí 6 měsíční lhůty, po kterou byly bez zaměstnání povinného pojištěním, nárok na vrácení 80% premii, kterýžto nárok jim nový zákon nepřiznává, když konec uvedené lhůty spadá do doby po 31. prosinci 1928, na rozdíl od pojištěnců, jejichž nárok byl by číselně menší, nehledě ani k tomu, že u mužských pojištěnců jest jinaké zhodnocení již zaplacených premii (následkem přestupu neb opětného vstupu do pojistného poměru) pravděpodobnější než u vdaných pojištěnek.

Názor ve výboru uplatňovaný i se svými důsledky došel jasného výrazu v zákoně.

Zákon č. 26/1929 Sb. z. a n., přiznává nárok na výbavné, kteroužto dávku zákon č. 89/1920 Sb. z. a n., ani dřívější zákony o penzijním pojištění zřízenců neznaly a jež podle § 35 přísluší počínajíc 1. lednem 1929 pojištěnkám po dokonání aspoň 60. příspěvkových měsíců do uzavření sňatku a podle § 185, odst. 1. přechodně pojištěnkám, které získaly aspoň 6 měsíců příspěvkových před platností zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., po dokonání aspoň 30 příspěvkových měsíců do uzavření sňatku, za předpokladů ustanovených v § 185, odst. 2. též pojištěnkám, které vystoupily z pojištění v době od 1. července 1928 do 31. prosince 1928, tedy pojištěnkám, jimž lhůta ustanovená v § 25 odst. 25, odst. 1. zákona č. 89/1920 Sb. z. a n., mohla uplynouti teprve po 31. prosinci 1928, tudíž za platnosti zákona č. 26/1929 Sb. z. a n.

Z uvedeného se podává, že zákon č. 26/1929 nejen zrušil pro budoucnost instituci vrácení zaplacení premii (nyní zaplaceného pojistného), nýbrž právo žádati jejich vrácení nepřiznává ani pojištěnkám a pojištěncům, jež vystoupili z pojištění po 30. červnu 1928, neboť poskytuje-li v § 185, odst. 2. odškrtnuté třeba jen určité skupině pojištěnek, které vystoupily z pojištění v druhé po-

lovici roku 1928, vyjadřuje sice nepřímě, avšak jasně, že nepřiznává nároku na vrácení prémie u všech bývalých pojištěnců resp. pojištěnek, již vystoupili z pojištění teprve po 30. červnu 1928 a jimž šestiměsíční lhůta, stanovená § 25, odst. 1. zák. č. 89/1920 Sb. z. a n., dospěje teprve po 31. prosinci 1928.

Nerozhoduje také, že šestiměsíční lhůta, po níž musil pojištěnec po zániku pojištění zůstatí bez zaměstnání podléhajícího pojistné povinnosti, uplynula ještě před publikací zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., neboť zákon stal se účinným nikoliv dnem vyhlášení, nýbrž dnem 1. ledna 1929.

Jest proto také nerozhodno, že žalobkyně ještě před publikací zákona č. 26/1929 Sb. z. a n., uplatnila nárok na vrácení prémie.

Rozh. vrch. poj. soudu ze dne 21. prosince 1931,
Cpo 679/31—1. Dr. Hausmann.

Staropojištěnci, jichž pojistný poměr zanikl před 1. VII. 1928, mají nárok na vrácení pojistných prémie ve smyslu § 25, odst. 1. zák. č. 89/20 sb., třeba nárok uplatňovali teprve po 1. I. 1928.

Karel N. vystoupil dne 5. května 1928 ze zaměstnání podléhajícího pojistné povinnosti a žádal dne 7. března 1929 Všeobecný pensijní ústav v Praze za vrácení prémie ve smyslu § 25 zák. č. 89/20 sb.

Žádosti nebylo vyhověno.

Žalobě na V. P. Ú. podané, prvý soud vyhověl.

K odvolání V. P. Ú., jež se opíralo o to, že nárok nelze uplatnití po působnosti zák. č. 26/29 sb., vrchní pojišťovací soud rozsudek první stolice potvrdil.

D ů v o d y: Zákon č. 26/1929 Sb. z. a n., nepřipouští více vrácení prémie, jak je znal zákon č. 89/1920 Sb. z. a n.

Nepochybno je to ohledně osob podle prvního (nového) zákona pojištěných.

V daném případě jest pak řešiti otázku, jak se má věc ohledně staropojištěnců, jejichž pojištění zaniklo před působností nového zákona.

Tu především nutno zkoumati, měl-li staropojištěnec přede dnem, kdy zákon č. 26/1929 Sb. z. a n., nabyl účinnosti, nabyté právo, t. j. právní nárok na vrácení prémie podle starého zákona.

Tuto otázku nutno v daném případě zodpověděti kladně.

Jde tu o právní poměr již založený, trvající, jehož skutková podstata již ve všech svých složkách byla splněna za působnosti starého zákona. Jak zánik pojištění, tak uplynutí doby nezaměstnanosti podle § 25/1 starého zákona spadá ještě v dobu působnosti tohoto zákona. Tohoto již nabytého práva zákon č. 26/29 sb. v souhlasu se všeobecnou zásadou § 5 vš. zák. obč. nezrušil.

(V dalších vývodech poukazuje rozhodnutí odvolacího soudu